

ΑΚΤΙΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΩΣ
ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Β' τόμος:
Άνοιξη καί Καλοκαίρι

© Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου καί πάσης Ἀλβανίας
Ἀναστάσιος (Γιαννουλάτος)

© 2019, γιά τήν Ἑλλάδα, Ἐκδόσεις Ἐν πλῶ

Κολοκοτρώνη 49, Ἀθήνα 105 60

Τηλ.: 210 3226343 - Fax: 210 3221238

e-mail: info@enploeditions.gr

www.enploeditions.gr

www.facebook.com/enploeditions.gr

Α΄ Ἐκδοση: Νοέμβριος 2019

ISBN: 978-960-619-050-6

Ἐκδόσεις Ngjallja (Ἀνάστασις)

- Rruga e Kavajës, Nr. 151, Tiranë
- Tel.: +355 4 2234117 - +355 4 2235095
- Fax: +355 4 2232109
- www.orthodoxalbania.org
- e-mail: orthchal@orthodoxalbania.org

† ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ (ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΤΟΥ)

Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου
καί πάσης Ἀλβανίας

ΑΚΤΙΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΩΣ
ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Β' τόμος:
Ἄνοιξη καί Καλοκαίρι

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
NGJALLJA (ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ)
&

Ἐν πλῶ

2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
1. ΤΡΙΩΔΙΟ ΧΑΡΜΟΛΥΤΗΣ	
Ἀντιθετικές μορφές θρησκευτικότητας <i>Κυριακή ΙΣΤ' Λουκᾶ (I)</i> <i>Τελώνου καί Φαρισαίου</i>	17
Στά ἴχνη τοῦ Φαρισαίου; <i>Κυριακή ΙΣΤ' Λουκᾶ (II)</i> <i>Τελώνου καί Φαρισαίου</i>	23
Ἐς τόν ἀκολουθήσουμε καί στόν γυρισμό <i>Κυριακή ΙΖ' Λουκᾶ – τοῦ Ἀσώτου</i>	27
Τό κριτήριο τῆς Τελικῆς Κρίσεως <i>Κυριακή τῆς Ἀπόκρεω</i>	35
Πῶς νά θησαυρίζουμε <i>Κυριακή τῆς Τυρινῆς</i>	43
Σημασία καί ἀξία τῶν εἰκόνων <i>Κυριακή Α' Νηστειῶν – τῆς Ὁρθοδοξίας</i>	49
Ἀκάθιστος Ὕμνος	55
Συλλογική πίστη. Συγχώρηση καί θεραπεία <i>Κυριακή Β' Νηστειῶν (I)</i>	61
Θεολογικά καί ἀνθρωπολογικά μηνύματα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ <i>Κυριακή Β' Νηστειῶν (II)</i>	69

Τό παράδοξο «τοῦ λογισμοῦ τοῦ Σταυροῦ» <i>Κυριακή Γ' Νηστειῶν – τῆς Σταυροπροσκυνήσεως...</i>	79
«Πιστεύω Κύριε... βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ» <i>Κυριακή Δ' Νηστειῶν.....</i>	85
Ὁ δρόμος πρὸς τό μεγαλεῖο <i>Κυριακή Ε' Νηστειῶν.....</i>	91
Ἡ ψυχολογία τῶν μεταπτώσεων <i>Κυριακή τῶν Βαΐων (I).....</i>	99
Ἀτενίζοντας τῇ θριαμβευτικῇ εἴσοδο τοῦ Χριστοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα <i>Κυριακή τῶν Βαΐων (II).....</i>	107

2. ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Κίνδυνος ἢ ἀκαρπία. Ἐπόδειγμα ὁ ἐνάρετος Ἰωσήφ <i>Μεγάλη Δευτέρα.....</i>	115
Αὐθόρμητη ὑπερβολή ἀγάπης <i>Μεγάλη Τρίτη.....</i>	121
Ἡ σκοτεινὴ ψυχολογία τοῦ Προδότη <i>Μεγάλη Τετάρτη.....</i>	127
Ὁ Μυστικός Δεῖπνος προεκτεινόμενος <i>Μεγάλη Πέμπτη.....</i>	133
Δόξα καὶ δύναμη <i>Μεγάλη Παρασκευὴ.....</i>	139
Στὴ γαλήνη τοῦ Μεγάλου Σαββάτου <i>Μέγα Σάββατο.....</i>	145

3. ΠΑΣΧΑΛΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Πάσχα τό Μέγα καὶ βασικὲς προεκτάσεις του <i>Ἅγιον Πάσχα.....</i>	151
--	-----

Δισταγμός καί ὑπέρβαση <i>Κυριακή τοῦ Θωμᾶ</i>	161
Τόλμη καί καθῆκον <i>Κυριακή τῶν Μυροφόρων</i>	169
Ὅταν προστάζει ὁ Κύριος <i>Κυριακή τοῦ Παραλύτου</i>	175
Φανέρωση τῆς ἀλήθειας μέ διακριτικότητα καί ἀγάπη <i>Κυριακή τῆς Σαμαρείτιδος</i>	181
Τρεῖς διαφορετικοί τρόποι ἀντιμετώπισεως ἑνός θαυμαστοῦ γεγονότος <i>Κυριακή τοῦ Τυφλοῦ</i>	189
Πρός τήν «αἰώνιον ζωήν» <i>Κυριακή τῶν Ἁγίων Πατέρων</i>	199
Δίψα καί Πνεῦμα <i>Κυριακή τῆς Πεντηκοστῆς</i>	207

4. ΣΤΗ ΛΑΜΨΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

Ἄξιοι τοῦ Χριστοῦ <i>Κυριακή Α' Ματθαίου – τῶν Ἁγίων Πάντων</i>	217
«Ἄλιεῖς ἀνθρώπων» <i>Κυριακή Β' Ματθαίου</i>	223
Ἐλευθερία ἀπό τήν ἀγωνιώδη μέριμνα <i>Κυριακή Γ' Ματθαίου</i>	229
Ἡ ἐκπληκτική πίστη τοῦ ἑκατοντάρχου <i>Κυριακή Δ' Ματθαίου</i>	237
Ἡ δαιμονική ἐνέργεια καί ἡ κατανίκησή της <i>Κυριακή Ε' Ματθαίου</i>	243
Ἡ ἀσθένεια - ὁ γιατρός - ὁ Θεός <i>Κυριακή ΣΤ' Ματθαίου</i>	249

Όχι τί πρέπει νά γίνει γενικά, ἀλλά τί ὀφείλουμε νά κάνουμε ἐμεῖς <i>Κυριακή Η' Ματθαίου</i>	255
Προσηλωμένοι στόν Χριστό ἢ στήν τρικυμία; <i>Κυριακή Θ' Ματθαίου</i>	261
Λειτουργοί μέ καρδιά φλογισμένη <i>Κυριακή Ι' Ματθαίου</i>	267
Συγγνώμη χωρίς ὄριο <i>Κυριακή ΙΑ' Ματθαίου</i>	273
Οἱ διαστάσεις τῆς ἀγάπης <i>Κυριακή ΙΕ' Ματθαίου</i>	281
Δέν δικαιολογεῖται νά προσφέρεις λιγότερα ἀπό ὅσα μπορεῖς <i>Κυριακή ΙΣΤ' Ματθαίου</i>	287
Γιά νά μᾶς ἀκούσει ὁ Θεός <i>Κυριακή ΙΖ' Ματθαίου</i>	293
Πορεία Μεταμορφώσεως <i>Ἀνάμνηση τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος</i>	299
Μήνυμα αἰσιοδοξίας <i>Ἐορτή Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου</i>	305

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ένας ιδιαίτερος φωτισμός διαχέεται σέ κάθε εποχή τοῦ ἔτους. Τήν ἀνοιξη τό ἡλιακό φῶς ἀπλώνεται συνεχῶς λαμπρότερο καί τό καλοκαίρι φθάνει στήν κορύφωσή του. Τό φθινόπωρο ἡ ἡλιοφάνεια λιγοστεύει καί στά τέλη Δεκεμβρίου, μετά τό χειμερινό ἡλιοστάσιο, ἀρχίζει καί πάλι νά δυναμῶνει. Ἐκεῖνο πού παραμένει ἀδαπάνητο καί ἀνέσπερο σέ ὄλες τίς ἐποχές εἶναι τό πνευματικό φῶς τοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης. Ἀπαραίτητο στήν πνευματική πορεία τοῦ κάθε χριστιανοῦ. Εἶναι «τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον» (Ἰω. 1:9).

Τά κηρύγματα τοῦ παρόντος τόμου ἐπιδιώκουν νά μεταφέρουν τίς ἀκτίνες αὐτοῦ τοῦ Φωτός στίς ψυχές τῶν ἀναγνωστῶν. Στήν πλειοψηφία τους δημοσιεύθηκαν τό 1978 στό φυλλάδιο τῆς Κυριακῆς «Φωνή Κυρίου», ὅταν ὁ γράφων ἦταν Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης καί Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τά σχόλια γιά τή Μεγάλη Ἐβδομάδα εἶχαν γραφεῖ γιά ραδιοφωνικές ἐκπομπές στήν ΕΡΤ (1978). Καί τά δύο ἀπευθύνονταν σέ δεκάδες χιλιάδες ποικίλους ἀποδέκτες.

Κατά τόν ἀποστολικό ἀγῶνα στήν Ἀλβανία, μετά τό ἀθεϊστικό καθεστῶς (1991 ἐξ.), ἀποτέλεσαν τή βία-

ση κηρυγμάτων μέ ποικίλες προσαρμογές, ἀναλόγως τοῦ τόπου καί τοῦ χρόνου. Ἡ ποικιλία τῶν ἀκροατῶν σέ διάφορες πόλεις καί χωριά ἐξηγεῖ τήν ἐναλλαγή τοῦ ὕφους. Κατά κανόνα, γιά κάθε Κυριακή παρατίθεται ἓνα σύντομο κήρυγμα μέ ἄμεση ἀναφορά στήν καθημερινότητα. Σέ ὀρισμένες περιπτώσεις δημοσιεύονται ἐπιπροσθέτως μία ἢ δύο ὁμιλίες πού προσεγγίζουν τήν περικοπή ἀπό διαφορετική ὀπτική γωνία.

Γιά τή μετάφραση στή νέα ἑλληνική τῶν εὐαγγελικῶν περικοπῶν χρησιμοποιήθηκαν ἐπιλεκτικά, μέ μερικές δικές μας ἀποδόσεις, οἱ ἐκδόσεις: *Καينὴ Διαθήκη*, τό πρωτότυπο κείμενο μέ νεοελληνική δημοτική μετάφραση, ἔκδ. Βιβλικῆς Ἑταιρίας, Ἀθήνα 1985 καί Ἀθαν. Δεληκωστοπούλου, *Καينὴ Διαθήκη*, σέ νεοελληνική ἀπόδοση, Ἀθήνα 2012. Τέλος, γιά τήν παροῦσα ἔκδοση, ἔγινε μία περιορισμένη ἐπεξεργασία τῶν ἀρχικῶν κειμένων.

Ὁ Α' τόμος, «Ἀκτίνες ἀπό τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου - Φθινόπωρο καί Χειμῶνας» (κυρίως μέ περικοπές Κυριακῶν Λουκᾶ), δημοσιεύθηκε στά Τίρανα τό 2016. Ὁ παρῶν Β' τόμος, «Ἀκτίνες ἀπό τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου - Ἄνοιξη καί Καλοκαίρι», περιλαμβάνει τά ἀναγνώσματα τοῦ Τριωδίου, τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καί τοῦ Πεντηκοσταρίου, καθῶς καί τῶν πλείστων περικοπῶν τῶν Κυριακῶν τοῦ Ματθαίου*.

* * *

Ἄναδημοσιεύουμε τά συγκεκριμένα κείμενα μέ τή σκέψη ὅτι, ὡς συσσωρευτές («μπαταρίες») φορ-

* Πασχαλινά καί Χριστουγεννιάτικα Μηνύματα 1992-2010 βλ. ἔκδ. Μαΐστρος: «Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός», 4η ἔκδ., Ἀθήνα 2011· καί «Θεός ἐφανερώθη ἐν σαρκί», 4η ἔκδ., Ἀθήνα 2011.

τισμένοι από τις ακτίνες του εὐαγγελικοῦ φωτός, διατηροῦν τὴν ἀξία καὶ τὴν ἐνέργειά τους σέ κάθε ἐποχή. Ἐλπίζουμε πὼς θά προσφέρουν χρῆσιμο ὑλικό γιὰ κηρύγματα καὶ ὁμιλίες σέ διάφορες ἐκκλησιαστικές συνάξεις. Ἀλλά ἐπίσης θά βοηθήσουν κάθε ἀναγνώστη, πού ἐπιθυμεῖ νά προσεγγίσει μέ προσωπική περισυλλογή βασικές χριστιανικές ἀλήθειες. Κάθε σοβαρή μελέτη τῶν ἀγιογραφικῶν κειμένων, μέ ταπείνωση καὶ ἀνοιχτὴ καρδιά, ἀνανεώνει τίς πνευματικές μας δυνάμεις.

Ἡ διαρκὴς πρόσληψη τῶν ακτίνων τοῦ ἡλιακοῦ φωτός εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ζωῆς. Πολύ περισσότερο, ἡ ἀπορρόφηση ακτίνων τοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης, τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι τό «Φῶς τοῦ κόσμου» (Ἰω. 8:12), «ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή» (Ἰω. 14:6), συμβάλλει στὴν ἀνθιση καὶ καρποφορία τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.

Ἄς ζήσουμε κάθε ἐποχή τοῦ ἔτους μέ ὁδηγό τὸν θεῖο λόγο, μέ τὴ βεβαιότητα πού ἐκφράζει ὁ φαλμαγωγός γιὰ ὅλους αὐτοὺς πού ἀγαποῦν τὸν Θεό: «Κύριε, ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου πορεύονται καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσονται» (Ψαλμ. 88:16-17).

Τίρανα, Νοέμβριος 2019

† Ἀναστάσιος
Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου
καὶ πάσης Ἀλβανίας

1

Τριώδιο χαρμολύπης

Ἀντιδετικές μορφές δρησκευτικότητας

Κυριακή ΙΣΤ΄ Λουκᾶ (Ι)
Τελώνου καί Φαρισαίου
(Λουκ. 18:10-14)

Ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου, πού ἀρχίζει σήμερα, ἀποτελεῖ μιά πρόσκληση γιά ἀνάνηψη, μετάνοια, ἐπανεύρεση τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς μας. Γιά ἀναθεώρηση τῆς στάσεώς μας ἔναντι τῶν ἄλλων, ἔναντι τοῦ ἑαυτοῦ μας καί τοῦ Θεοῦ. Στό κατώφλι τῆς μᾶς περιμένει, γιά ἓνα πρώτο ἰσχυρό θεραπευτικό «σόκ», ἡ παραβολή τοῦ Τελώνου καί τοῦ Φαρισαίου, πού σέ κάθε ἐποχή διατηρεῖ τήν ἐπικαιρότητά της. Ὁ Χριστός τήν εἶπε σ' ἐκείνους πού εἶναι βέβαιοι γιά τήν εὐσέβειά τους, πού δικαιώνουν συνεχῶς τόν ἑαυτό τους.

Ὁμοιότητες καί διαφορές

Οἱ πρωταγωνιστές τῆς παραβολῆς παρουσιάζουν ὀρισμένα βασικά κοινά χαρακτηριστικά, ἀλλά συγχρόνως καί ριζικές διαφορές.

Καταρχήν, πιστεύουν στόν ἴδιο Θεό, ἔχουν τήν ἴδια θρησκεία. Ἀποδέχονται τή σημασία τῆς δημόσιας λατρείας καί βρίσκονται ταυτόχρονα στόν ναό. Καί οἱ δύο προσεύχονται.

Ἄν ὅμως οἱ ἐξωτερικές συνθήκες εἶναι ἴδιες, ἡ ἐσωτερική διάθεση καί στάση εἶναι διαφορετικές. Ἄντιμετωπίζουν ἐντελῶς διαφορετικά ὁ καθένας τούς συνανθρώπους τους, τόν ἑαυτό τους, τόν Θεό.

Ὁ Φαρισαῖος ἀσχολεῖται στό μεγαλύτερο μέρος τῆς προσευχῆς του μέ τίς ἀμαρτίες τῶν ἄλλων: «Εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί...». Καί δέν περιορίζεται στίς γενικές συγκρίσεις. Προχωρεῖ καί σέ πιό συγκεκριμένη κριτική τοῦ ἀνθρώπου πού βρίσκεται κοντά του, γιά νά κάνει πιό σαφεῖ καί ἀδιαφιλονίκητη τήν ὑπεροχή του: «Ἦ καί ὡς οὗτος ὁ τελώνης».

Σέ ὅλες τίς ἐποχές, ὑπάρχουν πάρα πολλοί ἄνθρωποι, πού ζητοῦν νά ἐξάρουν τόν ἑαυτό τους συγκρίνοντάς τον μέ ἄλλους. Φλυαροῦν κατακρίνοντας τά σφάλματα τῶν ἄλλων, γιά νά καλύψουν τίς δικές

**ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΣΤ' ΛΟΥΚΑ
ΤΕΛΩΝΟΥ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ**

Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς: «Ἀνθρωποὶ δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσεύξασθαι, ὁ εἰς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. Ὁ Φαρισαῖος σταθεῖς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσήχετο· ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι, ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.» (Λουκ. 18:10-14).

τους αδυναμίες από τά μάτια καί τοῦ ἴδιου τους τοῦ ἑαυτοῦ.

Ὁ Φαρισαῖος ἀσχολεῖται μέ τούς ἄλλους, κυρίως γιά νά τούς κατηγορήσει, νά τούς ὑποτιμήσει. Βασικά ὅμως, τό κέντρο τῆς προσοχῆς του εἶναι ὁ ἑαυτός του: «Σταθεῖς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσήυχετο». Πρόκειται γιά μιὰ καταστροφικὴ ἀλλοτρίωση. Στίς δικές του προσπάθειες καί ικανότητες ἀποδίδει τά ἐπιτεύγματά του. Τόν ἑαυτό του ὑμνεῖ· αὐτόν θαυμάζει· αὐτό τό εἶδωλο λιβανίζει.

Ὁ τελώνης δέν ἀσχολεῖται μέ τούς ἄλλους ἀνθρώπους καί μέ τά λάθη τους. Θά μπορούσε ἴσως κι αὐτός, ἂν ἤθελε νά δικαιολογηθεῖ, νά βρεῖ πολλά ἐλαφρυντικά, π.χ. ὅτι δέν εἶχε τίς εὐκαιρίες πού εἶχαν ἄλλοι, ἀσχολούμενοι συνεχῶς μέ τά θρησκευτικά, ὅπως οἱ Φαρισαῖοι.

Ὁ τελώνης ἐπίμονα στηλώνει τό βλέμμα του στό βάθος τῆς καρδιάς του. Τῆ βλέπει ἔνοχη. «Ἐτυπτε εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ λέγων· ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ». Ἐνῶ ὁ Φαρισαῖος στηρίζει τὴν κρίση του

Ἡ παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου

Εἶπε ὁ Ἰησοῦς: «Δύο ἄνθρωποι ἀνέβηκαν στόν ναό γιά νά προσευχηθοῦν. Ὁ ἓνας ἦταν Φαρισαῖος καί ὁ ἄλλος τελώνης. Ὁ Φαρισαῖος στάθηκε καί ἔκανε τὴν ἐξῆς προσευχή γιά τὸν ἑαυτό του: “Θεέ μου, σ’ εὐχαριστῶ πού δέν εἶμαι σάν τούς ἄλλους ἀνθρώπους ἄρπαγας, ἀδίκος, μοιχός, ἢ καί σάν αὐτόν ἐδῶ τὸν τελώνη. Ἐγὼ νηστεύω δύο φορές τὴν ἐβδομάδα καί δίνω στόν ναό τό ἓνα δέκατο ἀπ’ ὅλα τά εἰσοδήματά μου”. Ὁ τελώνης, ἀντίθετα, στεκόταν πολύ πίσω καί δέν τολμοῦσε οὔτε τά μάτια του νά σηκώσει στόν οὐρανό. Χτυποῦσε τό στῆθος του καί ἔλεγε: “Θεέ μου, σπλαχνίσου με τὸν ἁμαρτωλό”. Σὰς βεβαιῶνω πὼς αὐτός ἔφυγε γιά τό σπίτι του συμφιλωμένος μέ τὸν Θεό, ἐνῶ ὁ ἄλλος ὄχι· γιατί ὁποῖος ὑψώνει τὸν ἑαυτό του θά ταπεινωθεῖ, κι ὁποῖος τὸν ταπεινώνει θά ὑψωθεῖ».